જો ઈસ્તિખારહ કરેગા વહ નાકામ નહીં હોગા,
જો મશવરહ કરેગા વહ શરમીંદા નહીં હોગા.

સલાતુલ ઈસ્તિખારહ

—: તાલિફ :—

મુફતી આરિફ હસન ઉસ્માની

ઈમામ—વ—ખતિબ હજીરા મસ્જીદ,
ઉસ્તાદુલ હદીષ દારૂલ ઉલુમ અશરફયા
રાંદેર, સુરત.

સલાતુલ ઈસ્તિખારહ

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين و الصلاة
و السلام علىٰ رسوله الكريم

ઈસ્તિખારહ કે મઅના : ઈસ્તિખારહ કે મઅના ખૈર (ભલાઈ) તલબ કરને કે આતે હૈં. યઅની જીસ કામ કે કરને કા ઈરાદા હે ઉસ મેં અલ્લાહ તઆલા સે ખૈર કો તલબ કરના યા દો કામોં મેંસે જો અચ્છા હો ઉસે અલ્લાહ તઆલા સે તલબ કરના.

ઝમાનએ જાહિલિય્યત મેં ઈસ્લામ સે પેહલે કુફ્ફારે મક્કા યે ચીઝ જુએ કે તીરોં સે દરયાફ્ત કરતે થે. કીસી તીર પર ‘લા’ (નહીં) લીખા હુવા હોતા ઔર કીસી તીર પર ‘નઅમ’ (હા) લીખા હુવા હોતા. અગર ‘લા’ (નહી) લીખા હુવા તીર નીકલ આવે તો વહ કામ નહી કરતે થે. ઔર અગર ‘નઅમ’ (હા) લીખા હુવા તીર નીકલ આવે તો વહ કામ અચ્છા સમજ કર કર લેતે થે. જબ કીસી શખ્સ કો અપને કીસી કામ કા મુફિદ યા મુઝિર હોના મઅલુમ કરના હોતા તો ખાદીમે કઅબા કે પાસ જાકર કુછ હદયા બતોર નઝરાને કે પેશ કરકે કિસમત આઝમાઈ કરતે થે. ઈસ્લામ આયા તો આપ (સ.લ.અ.) ને ઈસ ફાલ નીકાલને સે મના

ફરમાયા ઔર ઈસકે બદલે મેં સલાતે ઈસ્તિખારહ કી તઅલીમ ફરમાઈ ઔર બળી અજીબ દુઆ તલકીન ફરમાઈ જો એક નબી હી કી જાનીબ સે હો સકતી હૈ. બંદહ મુસ્તકબીલ સે નાવાકિફ જબ કીસી કામ કો કરને જા રહા હે વહ નહી જાનતા કે વહ કામ ઈસ કે હક મેં બેહતર રહેગા યા નહી. ઈસી તરહ દો કામો મેં સે કીસ કામ મે ખૈર હે કોનસા કામ ઉસ્કે હકમેં બેહતર હે જબ અપને ઈજઝ ઔર જહાલત કા એઅતેરાફ કરતે હુએ અલ્લાહ તઆલા સે જો કાદીરે મુત્લક હે રહનુમાઈ હાસીલ કરે ઔર મદદ તલબ કરે અલ્લાહ તઆલા કી કરીમ ઔર રહીમ ઝાત સે બઈદ હે કે વહ ઉસ બંદે કી રહનુમાઈ ન ફરમાએ ઔર ઉસકી મદદ ન કરેં.

ઈસ્તિખારહ સાહિબે મુઆમલા કો ખુદ કરના ચાહીયે :–

ઝાહિર હે કે અલ્લાહ તઆલા ઉસી કી રહનુમાઈ ફરમાએંગે જીસને ફિકર કે સાથ ઈસ્તિખારહ કિયા હો. ઔર વહ ખુદ સાહિબે મુઆમલા હે. ઈસ લીયે ઈસ્તિખારહ મેં અસલ યે હે કે સાહિબે મુઆમલા ખુદ ઈસ્તિખારહ કરે કિસી દુસરે શખ્સ સે ઈસ્તિખારહ ન કરાએ. મુમકીન હે કે દુસરે શખ્સ ને ઈસ્તિખારહ કા અમલ હી ન કીયા હો ફીર હાં યા ના મેં જવાબ દેદે કે હાં યે કામ કરલો યા ન કરો ઉસકો કયા પરેશાની હે મુસીબત મે ફસાં તો યે કામ કરનેવાલા ફસાં અગર ઉસ કામ કે ફાયદે સે મહરૂમ રહા તો સાહિબે મુઆમલા મહરૂમ રહા. જીસ સે ઈસ્તિખારહ કરાયા ઉસકો

તો કોઈ પરેશાની નહી હુઈ. ઈસ્તિખારહ ન કરને કે બાવજુદ યે કેહના કે મેને ઈસ્તિખારહ કર લીયા હે યઅની અલ્લાહ તઆલા સે મશ્વરહ કર લીયા હે કે અલ્લાહ તઆલા પર જુઠ બોલના હે. અગર ઈસ્તિખારહ કર ભી લીયા તો વહ ફિકર હો હી નહી સકતી જો સાહિબે મુઆમલા કો હો સકતી હે. તો જબ બેફિકરી કે સાથ ઈસ્તિખાર કીયા હોગા તો અલ્લાહ તઆલા સહીહ બાત દિલ મેં કયું ડાલેગેં ? ઔર સાથ સાથ દુસરે કિ જાનિબ સે ઈસ્તિખારહ કરને વાલા ઉસ આમ આદમી કે દિમાગ મે યે બાત બીઠાના ચાહતા હે કે તુમ જાહિલ હો ઈસ લીયે અલ્લાહ તઆલા તુમ્હારે દિલ મે સહીહ બાત નહીં ડાલેગે ઔર મેં આલિમ હું મેરા અલ્લાહ તઆલા સે ખુસુસી તઅલ્લુક ઔર રીશ્તા હે ઈસ લીયે અલ્લાહ તઆલા સે ખુસુસી તઅલ્લુક ઔર રીશ્તા હે ઈસ લીયે અલ્લાહ તઆલા મેરે દિલ મે સહીહ બાત કા ઈલ્કા ફરમાએંગે. ઝાહિર હે કે ઈસ તકબ્બુર કે સાથ સહીહ જવાબ કેસે મઅલુમ હોગા ? ઝખીરએ અહાદિષ મે કોઈ એસા વાકિઆ નહીં મીલતા કે કિસી સહાબી ને નબી અકરમ (સ.અ.વ.) સે ઈસ્તિખારહ કી દરખાસ્ત કી હો યા કીસી સહાબી સે કિસી ને ઈસ્તિખારહ કરવાયા હો. કિસી ઐસે શખ્સ સે ઈસ્તિખારહ કરવાના ઈસ્તિખારહ હી નહી બલ્કે ન કરાને કી તરહ હે. હાં અગર વહ શખ્સ ઈસ મુઆમલે સે તઅલ્લુક રખતા હે જેસે કારોબાર મે શરીક હે ઔર કિસી નયે કામ કો શુરૂ કરને કા ઈરાદા હે. દોનો મેસે કોઈ ભી ઈસ્તિખારહ કર સકતા હૈ. ઈસી તરહ વાલિદૈન અપની અવલાદ કે નિકાહ કે લિયે અવલાદ સે ઝયાદા ફિકર રખતે હેં

દોનો મેસે કોઈ ભી ઈસ્તિખારહ કર સકતા હૈં.

ઈસ્તિખારહ ઐસા મુશ્કીલ કામ નહીં કે આમ આદમી ન કર સકે. ઈસ્તિખારહ બહોત હી આસાન હે. હમારા પુરા દિન હી આસાન હૈ. اَلدِّيْنُ يُسرٌ (الحديث)

ઈસ્તિખારહ કરને કા તરીકા ઔર ઉસકી દુઆ :-

ઈસ્તિખારહ કા મસ્નુન તરીકા યે હૈ કે ઈસ્તિખારહ કરનેવાલા પેહલે દો રકઅત નફલ ઈસ્તિખારહ કી નિય્યત સે પળહે. નિય્યત યે કરે કે જીસ કામ કે કરને કા ઈરાદા હે અગર ઉસમે ખૈર હે તો અલ્લાહ ઉસકા ફેસલા કરદે. યા દો કામો મેસે જો કામ અચ્છા હો ઉસકા ફેસલા ફરમાદે. યે નિય્યત કરકે દો રકઅત પળહે ઔર ઉસમે કોઈ ભી સુરત પળહ સકતા હે. બેહતર યે હૈ કે પેહલી રકઅત મે સુરએ કાફિરૂન ઔર દુસરી રકઅત મે સુરએ ઈખ્લાસ પળહે. ઔર નમાઝ કે બાદ ઈસ્તિખારહ કી મસ્નુન દુઆ પળહે જો આપ (સ.અ.વ.) ને બળે એહતેમામ સે તલકીન ફરમાઈ હે. મુસ્તહબ યે હે કે દુઆ સે પેહલે અલ્લાહ તઆલા કી હમ્દ ઔર ષના કરે ઔર હુઝુર (સ.અ.વ.) પર દુરૂદ ભેજેં. ફિર યે દુઆ પળહેં.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْتَخِيْرُكَ بِعِلْمِكَ وَاَسْتَقْدِرُكَ
بِقُدْرَتِكَ وَاَسْئَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِيْمِ☆
فَاِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا اَقْدِرُ ☆ وَتَعْلَمُ وَلَا اَعْلَمُ ☆
وَاَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوْبِ☆ اَللّٰهُمَّ اِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ اَنَّ
هٰذَا الْاَمْرَ خَيْرٌ لِّىْ فِىْ دِيْنِىْ وَمَعَاشِىْ وَ عَاقِبَةِ
اَمْرِىْ وَعَاجِلِهٖ وَاٰجِلِهٖ فَاقْدِرْهُ لِىْ وَيَسِّرْهُ لِىْ
ثُمَّ بَارِكْ لِىْ فِيْهِ☆وَاِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ اَنَّ هٰذَا الْاَمْرَ
شَرٌّ لِّىْ فِىْ دِيْنِىْ وَمَعَاشِىْ وَعَاقِبَةِ اَمْرِىْ وَعَاجِلِهٖ
وَاٰجِلِهٖ فَاصْرِفْهُ عَنِّىْ وَاصْرِفْنِىْ عَنْهُ وَاقْدِرْ لِىَ
الْخَيْرَ حَيْثُ كَانَ ثُمَّ رَضِّنِىْ بِهٖ☆

તરજુમા :- અય અલ્લાહ મેં આપ સે ખૈર તલબ કરતા હું આપ કે ઈલ્મ કી વજહ સે કુદરત તલબ કરતા હું આપ કી કુદરત કે સબબ. ઔર સવાલ કરતા હું આપ કે બળે ફઝલ મેંસે. કયું કે આપ કાદિર હે ઔર મેં કાદિર નહીં. આપ જાનતે હે ઔર મેં જાનતા નહીં. આપ તમામ ગેબ કી બાતોંકો ખુબ જાનનેવાલે હૈં. અય અલ્લાહ અગર આપ કે ઈલ્મ મે યે કામ બહેતર હે મેરે લિયે મેરે દિન મે, મેરી ઝિંદગી મે ઔર મેરે અંજામ કાર મેં ઔર ફિલ હાલ ઔર આઈન્દા તો

ઉસકો મેરે લિયે તજવીઝ કર દિજીયે ઔર મેરે લિયે ઉસકો આસાન કર દિજીયે. ફિર મેરે લિયે ઉસમે બરકત દિજીયે. ઔર અગર આપ કે ઈલ્મ મે યે કામ બુરા હે મેરે લિયે મેરે દિન મે, મેરી ઝિંદગી મે ઔર મેરે અંજામ કાર મે ઔર ફિલ હાલ ઔર આઈન્દા તો ઉસકો મુજસે હટા દિજીયે ઔર મુજ કો ઉસસે મેરે લિયે ભલાઈ મુકદદર ફરમા દીજીયે જહાં કહિં ભી હો. ફિર મુજકો ઉસસે રાઝી કર દિજીયે.

નોંટ : هٰذَا الْاَمْرَ કી જગહ ઉસ મુઆમલે કા ખયાલ દિલ મે લાએ યા ઝબાન સે કહે જૈસે નિકાહ કે લિયે هٰذَا النِّكَاحَ સફર કે લિયે هٰذَا السَّفَرَ તિજારત કે લિયે هٰذِهِ التِّجَارَةِ કહે.

બાઝ મશાઈખ સે મનકુલ હે કે ઈસ અમલ કે બાદ બા–વઝુ કિબ્લે કી તરફ રૂખ કરે સો જાએ. અગર ખ્વાબ મે સફેદ યા હરે રંગ કી કોઈ ચીઝ દેખે તો સમજ લે કે કામ અચ્છા હે કરના ચાહીયે. ઔર અગર સયાહ (કાલે) યા સુર્ખ (લાલ) રંગ કોઈ ચીઝ દેખે તો સમજ લે કે યે કામ બુરા હે ન કરના ચાહીયે. યે ભી યાદ રખે કે ખ્વાબ કા નઝર આના ઝરૂરી નહીં. જબ ઈન્સાન સોયા હુવા હે તો કુછ ન કુછ નઝર આ સકતા હૈ બસા અવકાત ખ્વાબ કા ઈસ્તિખારહ સે કોઈ જોળ નહી હોતા. ખ્વાબ ઔર ઈસ્તિખારહ મે રાબતા તલાશ કરના બે ફાઈદા હે. ઈસ્તિખારહ મે અસલ દીલ કા રૂજહાન ઔર મૈલાન હે જીસ તરફ કો હો જાએ ઉસ મે ખૈર હે ઉસકો ઈખ્તીયાર કર લેના ચાહીયે. અગર દીલ કા મૈલાન એક શબ મે કિસી જાનિબ ન હો ઔર તરદદુદ હી રહા તો મઝિદ ઈસ્તિખારહ કરતા રહે સાત રાતો મેં ઈન્શાઅલ્લાહ કિસી

એક જાનિબ હો હી જાએગા. અગર ફીર ભી તરદદુદ ઝાઈલ ન હો કશ્મકશ બાકી રહે તબ ભી ઈસ્તિખારહ કા મકસદ હાસિલ હો ગયા અબ બંદે સે હક તઆલ વહી કામ કરાએગેં જો ઉસ કે હક મે બેહતર હો ખ્વાહ બંદે કો ખબર ભી ન હો. હદીષ શરીફ મેં હે :–

مَا خَابَ مَنِ اسْتَخَارَ وَلَا نَدِمَ مَنِ اسْتَشَارَ ﴿مجمع الزوائد﴾

ઈસ્તિખારહ કરનેવાલા નાકામ નહીં હોગા મશ્વરહ કરનેવાલા શરમીંદા નહી હોગા.

અગર જલ્દી કી વજહ સે રાત મેં ઈસ્તિખારહ કા મૌકા ન હો તો દીન મે હી કરલે ઈસ લીયે કે હદીષ મે રાત કી કેદ ન નહીં હે. અગર વકત મકરૂહ હે, સુરજ તુલુઅ હો રહા હે, યા ગુરૂબ હો રહા હે, યા ઝવાલ કા વકત હે તો સીર્ફ દુઆ–એ–ઈસ્તિખારહ પળહ લે ઈસી તરહ અગર અવરત હૈઝ યા નિફાસ કી હાલત મે હે તો સીર્ફ દુઆ–એ–ઈસ્તિખારહ પળહ કર કામ શરૂ કરદે.

ઈસ્તિખારહ કી મુખ્તસર દુઆ :–

બસાઅવકાત ઈન્સાન કો ઈતની જલ્દી ફેસલા કરના પળતા હે કે ઉસકો પુરી દો રકઅત પળહ કર દુઆ કરને કા મૌકા નહી હોતા. એસે વકત કે લીયે આપ (સ.અ.વ.) ને એક દુઆ તલકીન ફરમાઈ હૈ વહ પળહ કર કામ શુરૂ કરદે વહ દુઆ યે હે :–

اَللّٰهُمَّ خِرْلِیْ وَاخْتَرْ لِیْ ﴿ترمذی شریف من حدیث ابی بکرؓ﴾

એક દુઆ આપ (સ.અ.વ.) કી યે ભી હે

اَللّٰھُمَّ اھْدِنِیْ وَسَدِّدْنِیْ ﴿مسلم شریف﴾

યે દુઆ પળહ કર કામ શુરૂ કરદે.

બાઝ મશાઈખ સે મનકુલ હે કે یَاعَلِیْمُ عَلِّمْنِیْ وَیَا خَبِیْرُ اَخْبِرْنِیْ 300 મરતબા પળહ કર જીસ કામ કી તરફ રૂજહાન હો વહ કરે ઈન્શાઅલ્લાહ ખૈર હોગી. એક મસ્નુન દુઆ યે ભી હે.

اَللّٰھُمَّ اَلْھِمْنِیْ رُشْدِیْ

ઈસ્તિખારહ ઉન કામોં કે લીયે હોતા હે જીનકે કરનેમેં સવાબ ઔર ન કરને મેં ગુનાહ ન હો (ઐસે કામોં કો મબાહ કેહતે હૈં) વાજીબાત ઔર મુસ્તહબ્બાત કે લીયે ઈસ્તિખારહ નહીં હે. યઅની જો કામ ફર્ઝ યા મુસ્તહબ હે ઉન્હે તો કરના હી હે ફારસી કા મકુલા હૈં :–

﴿درکارِ خیر ہیچ حاجت استخارہ نیست﴾

યઅની ભલાઈ કે કામ મે ઈસ્તિખારહ કી કોઈ ઝરૂરત નહીં ઔર ઈસી તરહ હરામ યા મકરૂહ કામ સે બચના ઝરૂરી હે ઈસ્તિખારહ કી કોઈ ઝરૂરત નહીં. જો કામ મબાહ હે જીન કા કરના ન કરના આપ કે ઈખ્તીયાર મે હે ઉન કામો કે લીયે ઈસ્તિખારહ કરના સીર્ફ મુસ્તહબ હે ફઝીલત કી ચીઝ હે. ઈસ્તિખારહ કરનેવાલા અંજામ કે એતેબાર સે નાકામ નહીં હોગા. બંદ–એ–મુઅમીન કી યહી શાન હોની ચાહીયે કે અપને હર મુઆમલે મે અલ્લાહ તઆલા કી તરફ રૂજુઅ હો ઔર હર કામ મે હક તઆલા સે મદદ તલબ કરતા રહેં. અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો અમલ કરને કી તૌફીક અતા ફરમાએ. આમીન...

તસ્દીક

હઝ. મવલાના મુફતી ઈસ્માઈલ વાડીવાલા (રહ.)
શેખુલ હદીષ–વ–મુફતી જામિઆ હુસૈનિયા રાંદેર, સુરત.

૩૦, શાબાન–૧૪૨૭ હીજરી
હામિદં–વ–મુસલ્લિયા

બહુત સે હઝરાત અપની દિની–વ–દુન્યવી ઝરૂરતોં કે લિયે ઉલમાએ કિરામ સે ઈસ્તિખારહ કરને કે લિયે કેહતે હૈ લેકિન ઈસ્તિખારહ કા અસલ તરીકા યે હે કે ઝરૂરતમંદ ખુદ હી અપને લિયે ઈસ્તિખારહ કરે. હઝ. મવલાના મુફતી આરિફ હસન ઉસમાની સાહબ દા.બ. સે ભી બહુત સે હઝરાત આકર ઈસકા તકાઝા કરતે રહે તો હઝ. મૌસુફ ને યે રિસાલા તહરીર ફરમાયા. હઝરતને અપને ઈલ્મી મકામ ઔર વસીઅ માલુમાત કી બુન્યાદ પર ઈસ રિસાલેમેં ઈસ્તિખારહ કી દુઆ, તરીકા ઔર ઉસ સે મુતઅલ્લીક ઝરૂરી મસાઈલ ભી દરજ ફરમા દિયે હૈં.

હઝરતેવાલા એક મુહદ્દિષ, મુફસ્સિર ઔર બેહતરીન ખતીબ હૈં, હઝરાત કા નામ હી તસ્દીક કે લિયે કાફિ હૈ મઝિદ કિસી કી તસ્દીક કી ઝરૂરત નહીં તાહમ الامر فوق الادب કે એતેબાર સે યે ચંદ અલ્ફાઝ લિખ દિયે હૈં.

નાચિઝ
(હઝ. મવલાના મુફતી)
ઈસ્માઈલ (વાડીવાલા) ગુફીર લહુ